

starší organisaci jich v nové vlasti. V § 9. pojednává o původu moci knížecí, o vzniku šlechty, erbů šlechtických. V § 10. podává analysu názvů místních jako hlavního materiálu dějin doby stařešinské (župní), a stanoví devět různých kategorií názvů topografických. V § 11. líčí poměry ekonomické v dobách těch a v § 11. podává rozbor zajímavé své theorie podboje.

Унив. извѣстія, Kijev 1902. *Prof. Vladimirskij-Budanov*, Судебникъ 1589 года. Proslulý historik práva ruského pojednává o významu a pramenech Suděbníka z r. 1589.

Dr. Čk.

Hlídka časopisů za r. 1902 (část další, v. Sborník III., 320 sl.).

V. Úřady a správa.

F. Tezner, Die landesfürstl. Verwaltungsrechtspflege in Oesterreich von Anfang des 15. bis zum Ausgang des 18. Jahrh. (Grünh. 29, pokrač. ze svazku 25), srov. též Sbor. III., 393–4.

Dr. *Čeněk Klír*, Stručný nástin bernictví království Českého v dobách před válkami husitskými (ČČM. 76); pojem, důchody vladaře, roční platy obyvatelstva poddaného a měst královských, berně královská, zemská i židovská. *E. — A. Kern*, Bemerkungen zur Finanz- und Verwaltungsgesch. Schlesiens vor 1740 (F. Pr. BG. 15., 1902); některé příspěvky k dějinám vlivu slezských stavů na správu vojenskou, povolování rekrutů, řízení obrany země a na bernictví, též k dějinám bernictví zeměpanského v 2. pol. 17. stol. a 1. pol. 18. stol. — *F. Kogler*, Das landesfürstl. Steuerwesen in Tirol bis zum Ausgange des Mittelalters, I.: Die ord. l. f. Steuern (AÖG. 90, 1901); v. Sborník III., 317 sl. Rec. *L. Bittner* (MJÖG. 23, 1902), *H. Voltolini* (HVJS. 5, 1902). — *F. Freih. v. Myrbach*, Zur Steuergesch. Tirols (FA. XIX.); krátký rozbor právě uvedeného spisu Koglerova i spisu v. Sartoriho: Gesch. des landschaftl. Steuerwesens in Tirol von K. Max. I. bis Maria Theresia (v. Sborník III., 315); oba spisy se doplňují, avšak schází dosud článek je spojující, kterým bude II. díl spisu Koglerova o vývoji mimořádných daní zeměpanských do Maximiliana, jež tvoří přechod k daním stavovským od Sartoriho vylíčeným; chválí oba spisy, toliko vytýká Koglerovi, že používá moderních theorií finančních na primitivní dávky 13. a 14. stol., a Sartorimu, že si příliš málo všímá souvislosti zápasu mezi mocí stavovskou a zeměpanskou se současnými zevnějšími příběhy politickými; snaží se ze stávajících politicko-historických děl poněkud vysvětliti řečený přechod od řádných daní zeměpanských k daním stavovským. — *A. v. Jaksch*, Münzfunde in Kärnthen 1902 (Car. I., 92, 1902), přehled nálezů s udáním pánů mincovních, totiž patriarchů Aquilejských a hrabat Gorických. — *Bruno Bellerode*, Beiträge zu Schlesiens Rechtsgesch., 3. Heft, I. Theil: Bergbau-Vorrechte in der Herrschaft Pless in Oberschlesien. Rec. *K. Siegel* (MHL. 30, 1902): obsahuje mezi jiným obnovený důkaz, že s ius ducale nebyly spojeny žádné regalie. — *K. Kolbe*, Zur geschichtl. Entwicklung des schles. Freikuxgelderfonds (OS. 1, 1902): z fondu toho hradily se potřeby horníků, hlavně ve školství, ale i jiné, zejména v obecní správě, při tom vůbec líčí se různé poměry práva hor-

ního. — *P. Arras*, Urkundliche Beiträge zu dem Salzmarktstreite zwischen Bautzen und Kamentz 1505 – 1507 (NLM. 78, 1902). — 150 let rakouské loterie (ON. 7, 1902); krátká zpráva současně historická i statistická. *E.*

W. Erben, Das Aufgebot Herz. Albrecht V. von Oest. gegen die Hussiten (MJÖG. 23, 1902); obšírnějším rozbohem dokazuje, že nedatovaná »Aufgebotsordnung« Albrechta V. proti Husitům pochází pravděpodobně asi z 28. dub. 1431, a ne jak tvrdil Kurz (Oest. Militärverfassung) ze 27. dub. 1426; pak, že tento řád všeobecné hotovosti nijak pragmaticky nesouvisí s Karlovskou brannou soustavou, jelikož v Rak. před válkami husitskými vůbec nelze dokázat takovou všeobecnou domobranu jako pevnou, vojensky organisovanou instituci; hotovost z r. 1431 dostala se do Rakous cestou usnesení norimb. říš. sněmu, při čemž dle spisovatele sluší její vzor hledati ve vojenské organisaci důležitějších měst německých a ve vojenské organisaci Uher za doby Sigmundovy. — *Ľ. Leisching*, Die bürgerl. Artillerie-Compagnie von Brünn (ZVGMS. 6, 1912). o organisaci z l. 1743 a 1763. — *A. F. v. Wrede*, Geschichte der k. und k. Wehrmacht, I. und II. Bd.: Die Regimenter, Corps, Branchen und Anstalten von 1618 bis Ende des 19. Jahr. Rec. *F. Wagner* (MJÖG. 23, 1902): Dílo velmi cenné, pilně a kriticky zpracované z materiálu c. a k. vojenského archivu; první svazky obsahují úvod a dějiny všech druhů pěchoty, což recensent bližším rozbohem ukazuje.

Ľ. Goll, K. Ottokars v. Böhmen zweiter Kreuzzug (MJÖG. 23, 1902); v podstatě německé spracování článku z ČMM. 1891, kde mezi jiným hledí se přesvědčivě dokázat, že Přem. Otak. II. při druhé křížácké výpravě do Prus (1267--8) měl v úmyslu založiti v Olomouci arcibiskupství pro Litvu, jež se měla k Čechám přivtěliti. — *Jan Roškot*, Nadací listina cís. a krále Karla IV. o založení kapitoly a děkanství na hradě Karlštejně (SHK. 3); znění listiny s českým překladem. *E.* — *Josef Veselý*, Požitky a štola luckého faráře (Luka u Jihlavy) okolo r. 1800 (ČL. 11). *E.* — *M. Radlinský* a *Ľ. Valouch*, Železné krávy (SA. I., 1902); první vysvětluje pojem t. zv. železné krávy jakožto věčné dávky ve prospěch kostela neb obročí za dobytčata tomu kterému osadníku od záduší neb obročí v jakýsi dědičný nájem daná, a ukazuje rozdíl od starožitného platu na Těšínsku, lat. též »census vaccarum«, čes. však »dvorové« zvaného, t. j. platu, jenž se vrchnosti z dobytčat dával, a konečně od tak zv. »povolové«, platu dávaného vrchnosti od sedláků za pasení jich dobytka na panských pozemcích; druhý spisovatel uvádí některé doklady železných kráv dosud nevyvazených. Týž i jiní spisovatelé na jiných místech téhož časopisu podávají další doklady. — *V. Janoušek*, Původ a význam »železných krav« (ČL. 11, 1902); ze záduší Němičoveského dle pamětní knihy kostela. *E.* — *V. Prasek*, Desátky farské (SA. I., 1902); doklady různých desátků, odváděných vrchnostem duchovním buď in natura, buď v platech výkupných z diecese Olomoucké i Vratislavské. — *Ľ. Kopecký*, Placetum regium (Al. V.); od poč. 15. stol. jeho vývoj a stručně povaha v jednotlivých státech až do 19. stol. *E.* — *Valentin Schmidt*, Zur Geschichte der Gegenreformation in Südböhmen (MVGDB. 40); jedním z prostředků bylo 1628 odnětí práva várečného všem městům a městečkům na panství Rožmb. a Novohrad. za neposlušnost. *E.* — *Victor Bibl*, Die Organisation des evangel. Kirchen-

wesens im Erz. Oesterreich u. d. Enns von der Ertheilung der Religionsconcession bis zum K. Maximilians II. Tode, 1548 – 1576, Sep. Abd. aus AÖG. *G. Wolf* (MHL.): cenné dílo; úkolem budoucnosti bude srovnati vývoj protestantismu ve vnitrorak. a dolnorak. skupině zemské, jenž prý dopadne velice ku prospěchu štyrských stavů. — *V. Bibl*, Das österreichische Reformatiionsedict vom J. 1578 (JGGPÖ. 23, 1902); dokazuje zevrubným rozbořem, že t. zv. reformační edikt cís. Rudolfa II. z r. 1578, kterým prý tento po svém nastoupení nařídil potlačování protestantů v Dol. Rak., nikdy nebyl vydán, a náleží do říše výmyslů. — *V. Bibl*, Die Einführung der kathol. Gegenreformation in Niederösterreich durch K. Rudolf II. (1576–80). Rec. *G. Loesche* (HZ. 88, 1902): výtečná práce. — *J. Loserth*, Nachträge zu den Acten und Correspondenzen zur Gesch. der Gegenreformation unter Erz. Karl II. (JGGPÖ. 23, 1902); uveřejňuje 4 menší listiny k poměru moci světské a církevní za Karla II. štyrského. — *Loserth Jos.*, Ein Hochverrathsprocess aus der Zeit der Gegenreformation in Innerösterreich. Rec. *G. Wolf* (MHL. 30, 1902): cenná práce, která namnoze opravuje Hurtera a ukazuje, že obvinění proti Kandelbergrovi a Gabelkofrovi vzato ze vzduchu (sr. Sborník II., 364). — *J. Wallner*, Geschichte des Convictes in Olmütz von der Gründung bis zur Vereinigung mit der k. k. Theresian. Akademie in Wien 1566–1782 (ZVGMS. 6, 1902); zatím první dvě části do r. 1741, zajímavé pro dějiny školské správy. — *W. Schulte*, Zur Geschichte des mittelalterlichen Schulwesens in Breslau (ZVGAS. 36, 1902); dotýká se místy též poměrů tehdejší správy školské. — *W. Schulte*, Die Entwicklung der Parochial-Verfassung und des höheren Schulwesens Schlesiens im Mittelalter (ZVGAS. 36, 1902); stručný nárys, který hledí dokázati, že až do 13. stol. nebylo ve Slezsku pevně uzavřené parochiální soustavy, a že teprve něm. kolonisace církevní organizaci slezskou povznesla; též kolonisace prý zvýšením potřeby vzdělávací povznesla také školství na vyšší stupeň; druhá část dotýká se poněkud správy školské. — *K. Siegel*, Eine Schulordnung des Markgrafen Georg Friedrich (OS. I, 1902); krátký obsah řádu daného markrabětem († 1603) pro knížectví Krňovské a příslušná panství. — *M. Hippe*, Aus dem Tagebuche eines Breslauer Schulmannes im 17. Jahrh. (ZVGAS. 36, 1902); výňatky z denníku rektora gymnasia Alžbětina (nar. 1588, † 1669), s údaji důležitými pro dějiny školské správy m. Vratislavi. — *B. Navrátil*, Glossy k dějinám moravského knihtisku (ČMM. 26, 1902); dotýká se též dějin moravského práva tiskového, zejména censury tiskové v 16. století. — *J. Kopecký*, O kolportáži (Al. V.), v Rakousku, Německu a Francii, s malou retrospektivou. Doplňkem k článku jest další stať téhož: O kolportáži dle vládní osnovy zákona tiskového. *E.*

Zikm. Winter, Nová dráha vodní v XVII. věku (ČR. 5); o projektu zemské vlády Rudolfovy, aby ze Zbirovského panství z lesů Baštin, po potoce Padreckém k tomu regulovaném bylo do Prahy plaveno dříví; věc nevyřízena, když za Matyáše vypočten náklad nejméně na 9000 kop míš., k němuž měli přispěti nejprve pražští nákladníci piva vaření. *E.* — *H. Herbert*, Die Gesundheitspflege in Herrmannstadt im 17. Jahrh. (AVSL. 30, 1902). — *R. Dürnwirth*, Die Grenzsperré Kärnthens gegen Steiermark in den Pestjahren 1713–1716 (Car. I., 92, 1902).

F. J. Čečetka, Kouřimské a kolínské paměti cechovní z konce XVI. a z poč. XVII. věku (SHK. 3); poučují v první části o pořádcích a řemeslnících toho kraje a té doby, podávající zprávy ty srovnaně podle všeobecného vztahu k cechům a přistupující pak k podrobnostem z jednotliv. cechů (řezníků, pekařů, mlynářů, sladovníků a nákladníků atd.). *E.* — *Hynek Gross*, Ze řemesel a živností v Českém Krumlově v XV. a XVI. století (PAM. XX., 1902), drobné příspěvky týkající se mlynářů, pekařů řezníků, bednářů, soukenníků, kloboučníků a hostinských, jakož i zprávičky o životě obchodním (také Židů) a společenském, o konkurenci v řemeslech, a zasahování vrchnosti do tržních a obchodních záležitostí v obci. *E.* — *Stan. Klíma*, Z pamětí města Zbraslavic u Kutné Hory, pokus histor. topografie (ČSPSČ. IX., 1902), s některými daty o ceších, privilegiích a právu hrdelním. *E.* — *Jos. Zeman*, Z pamětí Smiřic n. L. (PAM. XX., 1902), o solním obchodu. *E.* — *K. V. Adámek*, Město Svatka (PAM. XX., 1902), také zprávy o poměrech poddaných, správních, cechovních a církevních. *E.* — *Václav Petrů*, Akcí Košetická aneb sollicitací o dluh Košetický, obraz z dějin města Pelhřimova (PAM. XX., 1902), týká se finančních poměrů a síly města po válce 30leté. *E.* — *Frant. Lípka*, Archivní památky města Boskovic (ČSPSČ. IX., 1902); popis a obsah 29 rukopisných památek z l. 1463–1868, z nichž některé týkají se tržních, výčepních a j. výsad, opětovaného jich potvrzení, osvobození od poddanství a osobních služeb, spory a transakce v té příčině s vrchností, opět také seznamy robot a jich povaha, instrukce výběřčím kontribuce. *E.* — *Dr. M. Urban*, Zur Geschichte der Burg und Stadt Theusing (MVGDB. 40); též o privilegiích, trzích, činžích atd. Toužími. *E.* — *Anton Mörath*, Die deutsche Zunftordnung der Krummauer Weber vom J. 1568 (MVGDB. 40). *E.* — *J. Kux*, Gesch. der Stadt Littau von den ältesten Zeiten bis zum J. 1848. *Rec. S. Knapf* (ZGSRW. 22, 1902); cenné dílo. — *E. Zivier*, Die älteste Geschichte von Myslowitz (OS. I., 1902), s přílohou k právním dějinám. — *H. Wendt*, Die Breslauer Stadt- und Hospital-Landgüter, I. Amt. Ransern, mit 2 Karten. *Rec. K. Siegel* (MHL. 36, 1902), dílo netoliko lokálního, nýbrž všeobecného zájmu; podává vysvětlení o finanční správě a hosp. politice města, o právních a držebnostních poměrech poddaných. — *J. P. Chrząszcz*, Die Tuchmacher in Preiskretschan (OS., 1. 1902); hist. vývoj, zevrubnější teprve v době pruské. — *Th. Stock*, Eine Oberlausitzische Kleinstadt (Rothenburg) um 1600 (NLM. 78, 1902), líčí dle archiv. pramenů poměry kolem r. 1600, všímaje si právních poměrů. — *Dr. von Boetticher*, Beiträge zur Gesch. des Kirchdorfs Crostwitz (NLM. 78, 1902).

Dr. K. V. Adámek, Úřední zákazy obyčejů a zvyků lidových (ČSPSČ. X., 1902), několik poznámek dle policejních předpisů. *E.* — *Ant. Tomíček*, O poměrech selských na Litomyšlsku (PAM. XX., 1902), poznámky hlavně dle knihy purkrechtní z l. 1640–1657. *E.* — *Václav Petrů*, Robota a vzpoury selské na Pelhřimovsku (ČL. 11), dle německého urbáře Ign. Fuchsova z r. 1760. *E.* — *Dr. Fr. Krásl*, Některé zprávy o Zbiroze a okolí; výpisky z urbáře panství zbirožského založ. r. 1652 (SHK. 3); obraz hospodářské oslabenosti kraje po válkách a jeho soudobého výnosu. *E.* — *Hynek Gross*, Několik písemných památek o bývalém poustevnickém klášteřci na Výtoni

(SHK. 2); jedno číslo obsahuje vysazení ročního platu klášteru na městských poddaných lidech vesnických. *E. — Alois Klaus*, Morašice, inventář statku a jeho poddaní po r. 1560 (PAM. XX., 1902). *E. — W. Mayer*, Obrigkeitliche Verordnungen aus dem 17. und 18. Jahrh. (MVGDB. 40); podrobný obsah dvou objemných nařízení opatů Kladrubských ve věcech poddaných v m. Kladrubech (z r. 1641, české) a Touškově (r. 1733, německé). *E. — A. Ugwitz* Poddanství na Kravařsku (SA. I., 1902), s doklady dávek robotních. — *F. A. Slavík*, Poměry lidu poddaného na panství Ivanovském u Víškova r. 1590 a 1750 (ČMM. 26, 1902), dva krátké výňatky ze zem. desk Olomuckých a zem. registratury v Brně. — *Fr. Lípka*, Z obecní truhly Chrudichromské u Boskovic (ČMMZ. 1901, č. 2), přepis několika listin z XIII. stol. k dějinám poddanství. — *V. Prasek*, Volenstva selská a jich druhy (SA. I., 1902); celkem 13 druhů sedláků roboty prostých, mezi nimiž vedle svobodníků vyskytují se i sedláci v poměru lenním. — *Starošík, Chytil, Klvaňa*, Kterak přijímali za souseda (SA. I., 1902); podmínky a způsob přijímání rychtářem resp. velkou hromadou v někt. vsích na Hané. — *V. Prasek*, Jména »sousedská« (SA. I., 1902), příspěvek ku vzniku příjmení z přezdívek. — *V. Prasek*, Obecní pečeti (SA. I., 1902); ukazuje na dokladu z r. 1672, že udělením tak zv. »hlavní pečeti« některé obci udělila se jí právomoc notářská. — *E. Domluvil*, O starém účtování obecním (SA. I., 1902); ukázka obecního hospodaření s penězi sirotčími z sirotčích register obce Chmelovy či Veliké Lhoty u Val. Meziříče z r. 1571 a násl. — *V. Prasek*, Polejcký obecní počet na 1773 rok (SA. I., 1902). — *M. Chytil*, »Doušky« (SA. I., 1902); roční obcházení pozemkových hranic, obyčejně o Sv. Duchu, s různými slavnostmi, k jichž krytí vyměřovaly se zvl. platy novým chalupníkům na pozemcích obecních. — *V. Prasek*, »Ulíky« (SA. I., 1902); t. j. stojany s hasičským nářadím uprostřed vsi, zároveň uveřejňuje se hasičský řád kláštera Hradištského u Olomouce z r. 1732 pro obec Mezickou. — *A. Březina*, Čeled. řád (SA. I., 1902). čel. řád abatyší poddaným kláštera Dominikánského u sv. Kateřiny v Olomouci z r. 1753. — *V. Prasek, F. Obrtel, A. Březina, F. Slavík, A. Klvaňa*, Kterak zakládali nové dědiny (SA. I., 1902); doklady, jakým způsobem zakládány různé vesnice (celkem 9) na Moravě a ve Slezsku, počínajíc osadami nejmladšími postupně k starším dle zachovaných záznamů. — *V. Prasek a F. Slavík*, Osady familiantské čili kolonie za 18. století na Moravě a ve Slezsku založené (SA. I., 1902); následek rozdrobování velkostatků. — *V. Navrátil*, Chalupy ve Vrbí Troubeckém (SA. I., 1902); lokace osady té blíže Přerova v 2. pol. 18. stol. pomocí smluv emfyteutických, které v jistém kolenu potomstva původního nabyvatele vyhrazovaly nápadnické právo obci. — *A. Březina a V. Prasek*, Smlouvy na porážení robot (SA. I., 1902); smlouvy uzavírané s vesnicemi někdy kláštera Hradištského u Olomouce a býv. kláštera Dominikánek v Olomouci při zrušení těchto klášterů, ve příčině povinnosti robotní vůči náboženské matici. — *A. v. Faksch*, Jagdordnung der Freiherrschaft Paternion vom J. 1728 (Car. I., 92, 1902); uveřejňuje se s krátkým úvodem řád pro honbu na vysokou zvěř vypracovaný vrchnostenským správcem (spolu přísp. k dějinám roboty).

Dodatek:

A. Huber, Österr. Reichsgesch., bearb. v. *A. Dopisch. E. Werunsky*, Oest. Reichs- und Rechtsgeschichte. Rec. *S. Knapp*. (ZGSRW. 22, 1902). — Ad I.: Monumenta Germaniae historica, Scriptorum, qui vernacula lingua usi sunt, tomi III. pars II; Deutsche Chroniken und andere Geschichtsbücher des Mittelalters III. 2: Johann Enikels Fürstenbuch, her. von *Filip Strauch*. Mit Anhang II.: Das Landbuch von Oesterreich und Steier, herausg. von *Joseph Lampel*. Rec. *J. Loserth*: Výborná edice; ohledně »Landbuchu« dokazuje se, že jej Enikel položil v čelo své kroniky knížat Babenberských, aby v něm vylíčil teritoriální vývoj Rakous a Štýrska. — *H. v. Voltolini*, Die ältesten Statuten von Trient und ihre Überlieferung (AÖG. 92, 1902); rozebírají se zevrubně palaeograficky i dle obsahu nejstarší statuta z italského obvodu Rakouska, základ právního vývoje Trentina až do rak. kompilací 18. stol. a sekularisace biskupství Tridentského r. 1803, a sice nejprve statuta 14. stol. (starší z r. 1303–06, při čemž polemizuje se s Tomaschem, AÖG. 26, pak mladší z let 1337–47), pak přechází se k statutům Alexandrinským a Udalricianským (1425 a 1491); připojena celá řada právně zajímavých listin a úryvků z těchto různých statutů. — *G. Winter*, Die Gründung des kais. u. kön. Haus-, Hof- und Staatsarchivs 1747–62 (AÖG. 92, 1902); u příležitosti přestěhování do budovy v l. 1899–1902 nově vystavěné podávají se tu od nyn. chefa dějiny počátků tohoto archivu, jehož myšlenka pochází již z dob Maximiliana I., k jehož uskutečnění však došlo teprve za cís. Marie Terezie; po zrušení direktoria in publ. et cameralibus r. 1762 archiv sloučen s obnovenou čes. rak. dvor. kanceláří; až do té doby sahají přítomné dějiny, které se dotýkají též tehdejších reform administrativních. — *F. Staub*, Grundbücher der Stadt Wien, 1. Bd. Die ältesten Kaufbücher (1368–1388). Rec. *K. Uhlirz* (HZ. 88, 1902): celý plán této edice spočívá na mylném předpokladu, že r. 1420 značí rozhodný mezník v městských dějinách vídeňských; jednotlivé knihy vydávají se každá samostatně, takže bylo nutno alfabertický pořad rušiti a chronologický zaváděti, což nadále sotva se dá udržeti; vylíčení knihovnictví vídeňského, které vydavatel chce podati teprve na konci, mělo býti podáno již na začátku. — Archive (DGBI. III.) mezi jiným krátký přehled bohatého materiálu městského archivu Vídeňského. — *F. Krakowitzer*, Das Archiv von Schlüsselburg im oberöst. Landes-Archiv zu Linz. Rec. *Ed. Heydenreich* (MHL. 30, 1902): cenné repertorium. — *O. Weber*, Der Verein für Gesch. der Deutschen in Böhmen (DGBI. III.) registrují se k 40l. jubileu publikace tohoto spolku.

Ad IV.: *M. Vancsa*, Hist. Topographie mit bes. Berücksichtigung Niederösterreichs (DGBI. III.), týče se i administrativního a soudního rozdělení. — *W. Michael*, Wallensteins Vertrag mit dem Kaiser im J. 1632 (HZ. 88, 1902). — *F. v. Krones*, Landesfürst, Behörde und Stände des Herz. Steier 1283–1411. Rec. *G. v. Below* (HZ. 88, 1902): v první řadě pouze sebrání materiálu. — *A. v. Dörr*, Der Adel der böhm. Kronländer. Rec. *W. Lippert* (MHL. 30, 1902): seznam šlecht. diplomů a erbovních listů ze šlechtického archivu c. k. ministerstva vnitra, jenž vedle účelů genealogických namnoze má cenu i pro

dějiny právních poměrů čes. šlechty. — *J. Höchsmann*, Der Streit über die Konzivilität (ZVSL., N. F. 30, 1902, 3. Heft); pokračování v článku téhož svazku líčí další průběh zápasů ve stol. 18., se zevrubným jednáním sněmovním. — *R. Theil*, Die Hetzeldorfer Erbgrafen (ZVSL., N. F. 30, 1902): Dějiny těchto dědičných županů, při čem řeč hlavně o soudní i správní organizaci stolice Mediášské a Schelkské v Sedmíhradsku v 15. a v první čtvrti 16. stol.

*B. Státy jiné. Podává Dr. Jar. Demel. *)*

Eduard Winkelmann, Allgemeine Verfassungsgeschichte, als Handb. für Studierende und Lehrer. Rec. *Th. Lorentzen* (ZGOR., N. F. 17, 1902): otisk sešitu, který byl základem přednášek, doplněný novější literaturou a věcným rejstříkem, práce cenná, ovšem jen asi do r. 1700 sahající. — *E. Mayer*, Deutsche und französische Verfassungsgeschichte vom 9. bis zum 14. Jahrh. Rec. *C. Mirbt* (HZ. 89, 1902); spisovatel ukazuje velikou sečtělou, bystrozrak a samostatnost úsudku, avšak jeho líčení není zvláště přesným, interpretace nikoli prosta námitek a názory dosti fantastické; též metoda je nepraktickou a neoprávněnou, ježto Německo a Francie při srovnávání za jeden celek se pokládají. Pro neobyčejnou píli sběratelskou bude se ke knize jeho i přes jiné lepší práce sahati, ale věty jeho třeba přijímati s opatrností. — *H. Brunner*, Grundzüge der deut. Rechtsgeschichte. Rec. *E. Rosenthal* (HVJS. 5, 1902); výtečná učebnice s výsledky nejnovějšího bádání (Sborník II., 153--156). — *H. Beaune*, Nouveaux fragments de droit et d'histoire, VII., Paris, 1899. Rec. *G. Blondel* (CBRW. 21, 1901--2): dílo velecenné. — *K. Bücher*, Die Entstehung der Volkswirtschaft. Rec. *G. v. Below* (HZ. 90, 1902): v jednotlivostech lze cennému a duchaplnému dílu leccos namítati, některé názory jsou přenáhlené. — *O. Hintze*, Staatenbildung und Verfassungsentwicklung (HZ. 88, 1--3): snaží se dokázati, že zevnější osudy a životní podmínky národů mají rozhodný vliv na jich zřízení vnitřní, že v životě historickém jde o ustavičné spolu a protipůsobení zevnějšího i vnitřního světa; odtud dále ukazuje, jak si myslí příčinnou souvislost mezi určitými typy útvarů státních a formami ústavními. — *H. Delbrück*, Geschichte der Kriegskunst im Rahmen der polit. Geschichte; 2. Theil, 1. Hälfte, Römer und Germanen. Rec. *Jos. Fuchs* (HVJS. 23, 1902): rozsáhlé založené dílo, vysoké ceny, které snaží se netoliko veškeré jednotlivé zjevy válečné v souvislost uvést, nýbrž i veškerý veřej. život národa ve správě, politice, konání spravedlnosti a válce vysvětliti jako výplod jediné duše národa. — *Peter P. Albert*, Ortsgeographie (DG. III); místní dějiny, které až do nedávna měly ráz

*) Některé články jsou všeobecné, po příp. dotýkají se zároveň mocnářství rak. uh. Mimo časopisy, uvedené ve Sborn. III. str. 320, extrahovány ještě tyto: AÖGZ. = Allgem. öster. Gerichts-Zeitung, ASchG. = Archiv für schweizer. Geschichte, ASrSp. = Archiv für Strafrecht und Strafprocess, FGB. = Forschungen zur Geschichte Bayerns, GS. = Gerichts-Saal, OS = Ober-Schlesien, SchZS. = Schweiz. Zeitsch. für Strafrecht, WZGK. = Westdeutsche Zeitsch. für Geschichte und Kunst, ZBR. = Zeitsch. für Bergrecht, ZHR. = Zeitsch. für das gesamte Handelsrecht.

dilettantský, znenáhla vždy více nabývají rázu vědeckého; zejména mají si všimati i hospodářských a právních dějin místních, dějin všeobecných pak jen potud, pokud toho nezbytně třeba ku porozumění dějin lokálních. — *H. Witte*, Ortsnamenforschung und Wirthschaftsgeschichte (DG. III.); ukazuje rozbořem vývodů různých spisovatelů, kteří se snažili z etymologie místních jmen činiti závěry o hospodářské minulosti různých končin Německa, že tato snaha nevede k bezpečným výsledkům. — *Kurt Breysig*, Kulturgeschichte der Neuzeit, 2. Bd.: Altertum und Mittelalter als Vorstufen der Neuzeit; 2. Hälfte. Rec. *W. Martens* (MHL. 30, 1902): výtečně se tu líčí též všeobecně germanské rysy státního a společenského života (str. 781—784). — *G. Adler*, Geschichte des Socialismus und Kommunismus von Plato bis zur Gegenwart, I. Theil: bis zur franz. Revolution. Rec. *Beloch* (HZ. 88, 1902): dílo toto, ve kterém pojmy »socialismus« a »kommunismus« se stotožňují, při vši stručnosti líčení vytýká s pravým taktem všechny podstatné body a snaží se jednotlivé systémy z hosp. poměrů vyložiti.

I. Prameny.

A. Kluckhohn u. *A. Wrede*, Deutsche Reichstagsakten: Jüngere Reihe 1.—3. Band. Rec. *P. Kalkoff* (HZ. 89, 1902): úzkostlivě svědomitá edice akt něm. říš. sněmu od dob reformačních. — *O. Freih. v. Mitis*, Eine Fälschung Cecarellis und ihre Nachwirkung (MJÖG. 23, 1902): privilegium Ottona I. z 962, udělující italskému šlechtici Carpegnovi hodnost říšského knížete, které bylo falšováno známým falsatorem z 16. stol. Ceccarellim a již Mabilonem prohlášeno za falsum; za Leopolda I. bylo říš. dvor. radou německou prohlášeno za pravé, na základě toho r. 1694 »knížeti« Carpegnovi uděleno říšské léno, což pak bylo příčinou stoletého sporu mezi papežem, Toskanou a říší. — *H. Glagau*, Hessische Landtagsakten, 1. Bd.: 1508—1521. Rec. *G. Wolf* (MHL. 30, 1902). — *R. Fester*, Regesten der Markgrafen von Baden und Hachberg 1050—1515, I. Bd. Markgr. v. Baden 1050—1431, v. Hochberg 1218—1428. Rec. *W. Martens* (MHL. 30, 1902). — *F. Liebermann*, Über das englische Rechtsbuch Leges Henrici. Rec. *Schmitz Mancy* (MHL. 30, 1902): po výborném úvodu o významu a způsobu této právní knihy dokazuje se, že autor byl totožným s autorem dříve od Liebermanna projednaného »Quadripartitus«, podává se pak životopis autorův a úsudek o jeho díle. — *F. Holtze*, Die Kodifikation des neumärkischen Rechts vom J. 1799 (TPBG. XV., 1902): líčí dějiny kodifikace provinciálního práva Nové Marky Braniborské, provedené tajným just. radou J. Bedřichem Buschem, i otiskuje se dotyčný návrh, s odchylkami od pruského všeob. Landrechtu.

G. v. Below und *F. Keutgen*, Ausgewählte Urkunden zur Deutschen Verfassungsgeschichte; 1. Bd.: Urkunden zur städt. Verfassungsgesch. von F. Keutgen. Rec. *Ilgen* (HZ. 88, 1902). Rec. *C. Beyerle* (ZGOR, N. F. 17, 1902): pomůcka prvního řádu pro dějiny měst. zřízení německého, mající zření i k hospodářství a kulturním dějinám vůbec; v první řadě určená pro seminář, bude však i každému badateli vítána. — *C. Caro*, Zum ersten Strassburger Stadtrecht. (HVJS. V., 1902 Kl. Mittheil.): právo to aspoň v té formě,

v jaké se nám zachovalo, prý nemůže pocházeti z 12. stol, nýbrž z pozdější doby. — *A. Overmann*, Die Stadtrechte der Grafschaft Mark, Heft 1.: *Lippstadt*, Rechtsquellen, Westphälische Stadtrechte. Rec. *S. Rietschel* (HVJS. 23, 1902): velmi svědomitá edice s cenným úvodem. — *O. Opermann*, Kritische Studien zur älteren Kölner Geschichte: 1. Kölner Urkundenfälschungen (St. Cäcilien 962, St. Gerg 1067, St. Severin 948) und die Entstehung der Kölner Stadtverfassung: 2. Siegburger Urkundenfälschungen und die Entstehung der Siegburger Territorialherrschaft (WZGK. XXI., 1902). — *R. Knipping*, Die Regesten der Erzbischöfe von Köln im Mittelalter 2. Bd. (1100 až 1205). Rec. *F. Vigenier* (WZGK. 21, 1902). — *J. F. Böhmer-F. Lau*, Codex diplomaticus Moenofrancfurtanus; I. Bd. 794—1314, Rec. *Nathusius-Neinstedt* (WZGK. 21, 1902). — *H. Zeller-Werdmüller*, Die Zürcher Stadtbücher des 14. und 15. Jahrh. Rec. *G. Below* (HZ. 89, 1901): velecenná edice těchto knih městských, které oproti jiným právním knihám severoněmeckým mají ráz úřední. — *H. Ermisch*, Das älteste Stadtbuch von Liebenstadt (NSGA. 23, 1902): zpráva o knize m. L. v Sasku z konce 15. stol. — *H. Verner*, Über den Verfasser und den Geist der sogen. Reformation des Kaisers Sigmund (HVJS. V., 1902); dokazuje, že autorem t. zv. reformace císaře Sigmunda z l. 1433—39 je laik, a sice městský písař Augsburský, který byl vyslancem měst k císaři a náležel kruhu humanistů Augsburských, zároveň pak vystupuje jako rádce císaře, jemuž navrhuje různé reformy státního i církevního zřízení, při čemž je zástupcem říš. měst a nižšího duchovenstva proti říš. knížatům a praelátům. — Records of the borough of Leicester being a series of extracts from the archives of the Corporation of Leicester 1327—1509. Rec. *F. Liebermann* (MHL. 30, 1902). — *K. Albrecht*, Rappolsteinsches Urkundenbuch (759—1500), V. Bd. Rec. *S. Knapp* (ZGSRW. 22, 1902): tohoto výtečného díla všimni si každý, kdo se obírá soudnictvím té doby. — *K. Rieder*, Die Archivalien des Münsterarchivs zu Breisach (ZGO., N. F. 17, 1902). — *F. Bruns*, Die Lübecker Bergenfahrer und ihre Chronistik (Hansische Geschichtsquellen, N. Folge 2. Bd.) Rec. *Daenell* (HZ. 90, 1902): mimo jiné obsahuje též 231 testamentů Bukoveckých kupců, námořský obchod s Bergami provozujících z l. 1372—1530, a probírá jejich korporativní organizaci. — *O. Günther*, Des Syndicus der Stadt Danzig, Gottfried Lengnich, Jus publicum civitatis Gedanensis oder der Stadt Danzig Verfassung und Rechte. Rec. *F. Hirsch* (MHL. 30, 1902): vydává se tu poprvé tiskem dílo Gdanského učence G. Lengnicha (1689—1774), které pojednává o zřízení m. Gdanska v té době a o poměru jeho ke králi a k republice Polské, jakož i k pruským stavům; v předu výborný úvod. — *G. Winter*, Aus pommerschen Stadtarchiven (Dg. III.).

B. Hilliger, Rheinische Urbare, Sammlung von Urbaren und anderen Quellen zur Rhein Wirthschaftsgesch.; I. Band: Die Urbare von St. Pantaleon in Köln. Rec. *O. Redlich* (WZGK. 1902). — *Eduard Heydenreich*, Das älteste Fulda'er Chartular im Staatsarchiv zu Marburg. Rec. *H. Hahn* (MHL. 30, 1902). — *C. Caro*, Zur Gütergeschichte des Fraumünsterstifts Zürich (ASchG. 33, 1902); rozbor listiny vév. Burkarda I. Alamanského z r. 924. — Meklenburgisches Urkundenbuch, herausg. von dem Verein für Mekl.

Gesch. und Alterthumskunde, 20. Bd. (1381—1385); Rec. *M. Wehrmann* (HZ. 88, 1902).

J. Kohler, Die Carolina und ihre Vorgängerinnen, I. Bd.: *J. Kohler* und *Willy Scheel*, Die peinliche Gerichtsordnung Kaiser Karls V. Rec. *H. Schreuer* (HZ. 88, 1902): Nové, vědecké kritice vyhovující vydání, s věc. poznámkami a rejstříkem, opírající se o nově nalezené rukopisy (celkem 9), při němž recensent činí některé menší výtky ve příčině jejich oceňování; zajímavý a duchaplný jest prý důkaz, že známé nedatované vydání není nejstarším, nýbrž že je nutno položit teprve za rok 1555. — Rec. *S. Knapp* (ZGSRW. 22, 1902): první cenné vydání na zákl. původního Kolín. rukopisu z 1532; též malé příručné vydání pro studující. — *J. Kohler*, Zum Sprachgebrauch der Carolina (ASrSp. 49, 1902), vyvrací tvrzení Bindingovo, že se v Const. crim. Car. »oder« užívalo ve smyslu »aber«, a že slovo to bylo v tom smyslu převzato jako zvláštnost franského dialektu; zmíněný zákonník nebyl psán ve franském dialektu, nýbrž ve franské resp. všeobecné jihoněm. spisovné řeči. — *L. Günther*, Jean Paul Marat, der »Ami du peuple« als Criminalist. (GS. 61, 1902); vylíčil krátce průběh kriminalně politického pokrokového hnutí ve Francii ve stol. 18., spisovatel rozbírá podrobně spis Maratův »Plan de legislation criminelle« z r. 1782, navrhuje reformy v oboru práva i řízení trestního. — *H. Knapp*, Humor im Würzburger Recht (ZGSRW. 22, 1902), ze starých, zejména vesnických práv ve Würzburgském krajském archivu.

II. a III. Právo občanské, řízení soudní, právo trestní.

G. Caro, Zur Grundbesitzvertheilung in der Carolinger-Zeit (DG. III.): rozbírá názory panující, proti kterým právem činí se různé námitky; ukazuje stručným rozbořem knihy tradic kláštera Sv. Havelského, kterak podobnými četnými prameny toho druhu (chartuláři a p.) lze si zjednatí obraz o stavu majetku pozemkového za nejstarší doby v různých krajinách německých. — *C. Caro*, Zwei Elsässer Dörfer zur Zeit Karls des Grossen (ZGO., N. F. 17, 1902), z darování obsažených v »Traditiones Wizenbergenses«, činí závěry o poměrech majetku pozemkového. — *C. Caro*, Städtische Erbleihe zur Karolingerzeit (HVJS. V. 1902); dodatkem ku článku Ritschelovu v Z. d. Savigny-Stift., Germ. Abth. 22, pojednává se o vzniku dočasného a dědičného pachtu městského, při čem spisovatel podává některé velmi staré doklady pro posuzování městských poměrů pozemkových ve stol. 8., 9., 11. a 12. — *H. Reichel*, Der rechtliche Charakter der Fruchtsache im Römischen und im Deutschen Rechte (Grünhut 30, 1902): probírá právní povahu plodu resp. poměr jeho ku věci plodonosné v právu římském a německém, při čemž konstatuje, že v právu římském fructus pendentes jsou naprosto nesamostatnou částí věci plodonosné; ohledně fructus separati že jsou dvě theorie v pramenech i v povaze věci stejně odůvodněné, z nichž theorie dílčí i tyto plody pokládá za samostatnou část věci plodonosné, theorie nové věci pak za věc úplně samostatnou; že však první duchu práva římského lépe odpovídá, kdežto v německém právu i fructus pendentes jsou věcmi

samostatnými již okamžikem vzniku, t. j. jakmile se stávají patrnými a oddělitelnými, tím spíše ovšem *fructus separati*. — *K. Lehmann*, Die Entwicklung des deutschen Handelsrechtes (ZGHR. 52, 1902): krátký nárys dějin této disciplíny v Něm., při čem krátce dotčeno i historické bádání v oboru obch. práva.

O Müller, Untersuchungen zur Gesch. des attischen Bürger- und Ehe-Rechtes. Rec. *Beloch* (HZ. 89, 1902): Užitečná práce počínající dobou po r. 403; o další době nedostává se spisovateli pevného historického úsudku. — *R. Bartsch*, Die Stellung der Frau innerhalb der Familie (AÖGZ 53, 1902): líčí přehledně vývoj práva rodinného od počátků prehistorických až na naše doby, při čemž poněkud blíže dotýká se vývoje novověkého v zemích rak. — *Julius Ficker*, Untersuchungen zur Erbenfolge der ostgermanischen Rechte, Abth. I. Rec. *Otto Opet* (MJÖG. 23, 1902): díl tento dokazuje původní rovné právní postavení obou pohlaví na základě úpravy dědického práva po bezdětném zůstaviteli ve právech germánských, vyjímajíc skupinu gotskonorvéžskou, a sice celkem přesvědčivě, v některých bodech však jsou vývody nesprávné. — *R. J. R. Goffin*, The Testamentary Executor in England and elsewhere. Rec. *Hamburger* (CBRW. 21, 1902): historicko-právní i právně srovnávací práce, založená na bohatých pramenech, která, vycházejíc od římského a starogermánského práva, všímá si vedle práva anglického též nového francouzského a německého.

A. Hegler, Die praktische Thätigkeit der Juristenfakultäten des 17. und 18. Jahrh. Rec. *S. Knapp* (ZGSRW. 22, 1902): práce velmi vzácná. — *Heinemann*, Der Richter und die Rechtspflege in der deutschen Vergangenheit. Rec. *S. Knapp*. (ZGSRW. 22, 1902): dílo cenné, ač poněkud nesystematické. — *A. Stölzel*, Die Entwicklung der gelehrten Rechtssprechung, untersucht auf Grund der Akten des Brandenburger Schöppenstuhls, Bd. 1: Der Brandenburger Schöppenstuhl; *týž*, Urkundliches Material aus den Brandenburger Schöppenstuhlsakten, 4 Bde. Rec. *S. Schück* (CBRW. 21, 1902): slovný badatel v právní historii braniborsko-pruské, podává v uvedených dvou dílech práce, jež prý možno směle prohlásiti za nejpřednější zjev historicko-právní literatury posledního desíletí i co se týče pragmatického zpracování, i bohatosti použitého archivního materiálu. — *Friedrich Holtze*, Geschichte des Kammergerichtes in Brandenburg-Preussen. 3. Theil: Das Kammergericht im 18. Jahrh. Rec. *A. Vorberg* (MHL. 30, 1902): spis vyznačující se jasným líčením, důkladnou znalostí věci a ovládním látky. — *Levi Georg*, Zur Geschichte der Rechtspflege in der Stadt Strassburg i. E. Rec. *K. Brunner* (MHL 30, 1902). — *Dr. Vogel*, Alte Gemeinderügen der Dörfer Rudelsdorf und Masten (ZKG. 9, 1902); vyňatky z knihy začínají r. 1555.

P. Merkel, Die Urkunde im deutschen Strafrecht, I Abth.: Die gesch. Entwicklung des strafrechtlichen Urkundenbegriffs. Rec. *S. Knapp* (ZGSRW. 22, 1902); rozbor velmi pilné a cenné práce. — *R. His*, Das Strafrecht der Friesen im Mittelalter, Rec. *S. Knapp* (ZGSRW. 22, 1902): pěkné dílo, opírající se jinak o Brunnerovy něm. dějiny právní. — *Th. Distel-Blasewitz*, Geschichtl. Hermäa in bunter Reihe (ZGSRW. 22, 1902); roztrou-

šené úryvky resp. zprávy z novověkých dějin práva trestního v Německu. — *H. G. Schmidt*, Die Lehre vom Tyrannenmord. Rec. *H. Knapf* (ZGSRW. 22, 1902): duchaplná a cenná práce, s hist. vývojem od nejstarších dob. — *H. L. Strack*, Das Blut im Glauben und Aberglauben der Menschheit, 5.—7. Aufl; Rec. *Knapf* (ZGSRW. 22, 1902): není to obyčejný polemický spis, nýbrž poctivá práce vědecká. — *Ť. Hansen*, Zaubervahn, Inquisition und Hexenprozess im Mittelalter und die Entstehung der grossen Hexenverfolgung. Rec. *S. Knapf* (ZGSRW. 22, 1902). — *Ť. Hansen*, Quellen und Untersuchungen zur Geschichte des Hexenwahns und der Hexenverfolgung in Mittelalter. Rec. *H. Haupt* (HZ. 88, 1902): edice pramenů prvního řádu pro středověké náboženské a kulturní dějiny; Rec. *W. Marteus* (MHL. 30, 1902): doplněk k dílu téhož autora »Zauberei, Inquisition und Hexenprocess«, zároveň systematická sbírka pramenů pro dějiny čarodějnictví vůbec. Rec. *G. Steinhausen* (ZGKG., 1902). — *Ť. Diefenbach*, Der Zauberglaube des 16. Jahrh. nach den Katechismen Dr. M. Luthers und P. Canisius. Recens. *S. Knapf* (ZGSRW 22, 1902): spis polemický ze stranného stanoviska katolického. — *A. Köhler*, Begünstigung und Hehlerei (GS 61, 1902), podává též stručný historický vývoj předpisův o podporování pachatele a účastníka po vykonaném zločinu a o ukrývání předmětů zločinu v právu řím. a staroněm. — *C. Stoss*, Eine Episode des Jetzerprozesses (SchZS. 15, 1902): doplňkem ku spisu Dra. *R. Stecka*: Der Berner Jetzerprozess (1507—1509), Bern 1902, který se týká trestního procesu proti novici Jetzerovi a čtyřem mnichům dominikánského kláštera v Bernu pro kacířství a rouhání. — *F. v. Jecklin-Ť. Ponitisella*, Eine neue Quelle für die Geschichte des bündnerischen Strafgerichtes vom J. 1572 (ASchG. 33, 1902), po krátkém úvodu otiskuje se rukopis z r. 1572, »Handlungen« nadepsaný. — *v. Ruber*, Criminalistische Fragmente: XI. Über die Berechtigung des Schwurgerichtshofes zur Stellung von Zusatzfragen [§ 319. St. P. O.], Zur Lehre vom unwiderstehlichen Zwange [§ 2. g. St. G.], (AÖGZ. 53, 1902); líčí též historický vývoj názorův o neodolatelném donucení a svépomoci, probíraje stanoviska práva řím. a kanonického, jež se v té příčině opírá o řím. právo a mělo rozhodný vliv na názory CCC Karla V., stanoviska germánských práv národních, jež rovněž vycházela z názorů práva řím., pak nové, svérázné názory filosofů a zákonodárců 18. a 19. stol. (Grotia, Puffendorfa, Kanta, Hegla a jich epigonů Fichteho, Matthäa a Feuerbacha, pak trest. zákonníků Tereziánského, Josefinského, Františkova z r. 1803 a nyní platného z r. 1852). (Příště konec.)

Právo občanské.

Przegląd prawa i administracji 1901 a 1902. E. Till, O znaczeniu praw nem automatu. — Prof. Dr. *L. Jaworski* uveřejňuje výňatek z chystaného svého Komentarze do kodexu cyw. austr a to část o mezinárodním právu soukromém. Autor nejprve podává v části první interpretaci §§ 4., 33. až 38. a 300. obč. z. a vykládá pak v části systematické užití těchto §§ na veškeré

Přehled časopisů za r. 1902. (Konec.)¹⁾

IV. Ústava a správa.

K. Lübeck, Reichseintheilung und kirchliche Hierarchie des Orients bis zum Ausgange des 4. Jahrh. Rec. *V. Schulte* (HVJS. 5, 1902). — *Ť. Cramer*, Die Geschichte der Alemannen als Gaugeschichte. Rec. *S. Knapp* (ZGSRW. XXII., 1902). — *F. Dahn*, Die Könige der Germanen, 8. Bd.: Die Franken unter den Karolingern. Rec. *H. Geffcken* (HZ. 88, 1902): této souborné práci schází duchaplné a umělé provedení přesné dispozice z velikých hledisek; fantasie spisovatelova vědecky málo zdisciplinována, nedostatek celkové oekonomie ukazuje se v Dahnově práci vždy více. — *Ť. Hellmann*, Die Grafen von Savoyen und das Reich bis zum Ende der Staufischen Periode. Rec. *F. Kiener* (HVJS. V., 1902); pilné vylíčení vývoje státu savojského a poměru tamějších hrabat k říši německé. — *G. Heer*, Geschichte des Landes Glarus. Rec. *S. Knapp* (ZGSRW. 22, 1902). — *Ť. Becker*, Geschichte der Reichsvogtei Kaysersberg (ZGO. N. F. 17, 1902). — *P. Darmstädter*, Das Grossherzogthum Frankfurt. Rec. *Ťung* (HZ. 88, 1902): výborně se líčí vývoj a vnitřní správa velkovodství Frankfurtského za rýnského spolku na místě Mohučského kurfirství. Rec. *R. Mahrenholtz* (MHL. 30, 1902).

R. Lüdicke, Vier Münsterische Hofordnungen des 16. Jahrh. (ZKG. 9, 1902): uveřejňuje čtyři dvorní řády biskupů Münsterských 1536, 1547, 1573 a 1580, důležité pro vznik zeměpanských centrálních úřadů v tomto starém biskupství. — *F. Wintterlin*, Geschichte der Behördenorganisation in Württemberg, I. Theil: Bis zum Ende des 18. Jahrh. Rec. *Th. Ludwig* (ZGOR. N. F. 17, 1902). — *H. Granier*, Ein Reformversuch des preussischen Kanzleistyls im J. 1800 (F. P. BG. XV., 1902). — *R. Kötzschke*, Ortsflur, politischer Gemeindebezirk und Kirchspiel (DG. III): při podrobných mapách historických nutno sice použití obvodu jednotlivých obcí ve stol. 19., poněvadž ze starších dob schází, třeba však prozkoumati poměr obcí hospodářských (Ortsflur, Nachbarschaftsgemeinde) a církevních okršků (Kirchspiel) k obci politické pro každou jednotlivou krajinu zvláště.

E. v. Möller, Der Homo Francus der Ewa Chamavorum (MJÖG. 23, 1902): v této »Ewa«, jež nyní pokládá se za Weisthum, ve kterém Frankové Hamalandu na Dolním Rýně a Isele za Karla Vel. asi r. 802 neb 803 sepsali odchylky svého práva od lex Ribuarie, homo Francus značí rodovou šlechtu. — *F. Priebatsch*, Die Hohenzollern und der Adel der Mark (HZ. 88, 1902); líčí přehledně vývoj braniborské šlechty od prvních počátků z ministeriálů markrabat rodu Askanského, poměr k markrabím, kurfirstům a králům rodu Hohenzollernského, právní poměry její, korporační organizaci, práva na sněmích atd.; ku konci rejstřík listinných zpráv o stoupání patrimoniální moci této šlechty ve stol. 15. a 16.

S. Rietschel, Ein neuer Beitrag zur Rolandsforschung (HZ. 89, 1902); rozbírá spis G. Sella: Der Roland zu Bremen (sr. i článek v DGBI. 2; Sbor-

¹⁾ Příští přehled podá se za l. 1903 a 1904 zároveň.

ník II., 523); uznává cennost těchto bádání, ale tvrdí, že sloupy Rolandovy byly znamením soudní a ne, jak Seilo tvrdí, sochy královské, jež pánové dotyčných míst, zejména Magdeburku a Brém, na znamením udělených jim král. privilegií postavili. — *G. Sello*, Nachträgliches und Neues zur Literatur der Roland Bildsäulen (DG. III.); dodatkem ke II. sv. téhož časopisu podává přehled další literatury o sochách Rolandových v Německu. — *P. Platen*, Der Ursprung der Rolande. Rec. *F. Hirsch*, Vitzthumsches Gymn. Dresden 1901 (MHL. 30, 1902): spisovatel pokouší se proti Schrödrovi a Sellovi dokázat, že sochy Rolandovy nepocházejí teprve z 12. neb 13. stol., nýbrž ze šerého starověku, souvisíce se sochami Irminovými Donarovi věnovanými. — *M. Holtz*, Beiträge zur Gesch. des Patriziats in deut. Städten vor Ausbruch der Zunftkämpfe. Rec. *S. Knappp* (ZGSRW. 22, 1902): instruktivní práce o vzniku a podstatě patriciatu v městech rýn. Strassburku, Basileji, Wormsu a Freiburgu. — *Kurt Kaser*, Zur polit. u. sozialen Bewegung im deut. Bürgerthum des XV. und XVI. Jahrh. (DGBI. III.): Dodatek ku práci spisovatelově: »Politische und soziale Bewegungen im deut. Bürgerthum zu Beginn des XVI. Jahrh.«

G. Seelig. Die geschichtl. Entwicklung der hamburg. Gesellschaft und die hamb. Notabeln. Rec. *E. Baasch* (HZ. 88): z praktické potřeby povstalé dílo, celkem velmi pěkné; nejsilnější v ličení formálního ústavního práva, pro starší dobu celkem slabší následkem nedostatku uveřejněných pramenů. — *A. Kührtmann*, Gesch. der brehm. Stadtvogtei. Rec. *S. Knappp* (ZGSRW. 22, 1902). — *Dr. Salka Goldmann*, Danziger Verfassungskämpfe unter polnischer Herrschaft. Rec. *J. Hartung* (HZ. 90, 1902). — *S. Mollke*, Die Leipziger Kramer-Innung im 15. und 16. Jahrh. Rec. *A. Tille* (NASGAK. 23, 1902). — *J. Gény*, Die Fahnen der Strassburger Bürgerwehr im 17. Jahrh. Rec. *K. Engel* (ZGOR. N. F. 17, 1902). — *A. Hund*, Colmar vor und während sein r Entwicklung zur Reichsstadt. *L. Werner*, Geschichte der St. Augsburg. Rec. *S. Knappp* (ZGSRW. 22, 1902); obě díla cenná. — *W. Richter*, Geschichte der Stadt Paderborn, 1. Bd. (bis zum Ausg. des 16. Jahrh.). Rec. *S. Knappp* (ZGSRW. 22, 1902); líčí zevrubně též dějiny soudnictví. — *Greiner*, Das ältere Recht der Reichsstadt Rottweil. Rec. *S. Knappp* (ZGSRW. 22, 1902).

G. Hanauer. Das Berufspodestat im 13. Jahrh. (MJÖG. 23, 1902): pojednává o počátcích a všeobecné povaze úřadu podesty v italských republikách městských v 13. století, kterýžto úřad koncem 12. stol. ve většině ital. měst nastoupil na místo mnohohlavého konsulátu, a stal se pro velký počet šlechticů benátských povoláním na základě smluv služebních; pak rozbírá se plat, způsob volby, pravomoc, instrukce a politický význam úřadu toho. — *R. Davidsohn*, Forschungen zur Geschichte von Florenz; 2. Theil: Aus den Stadtbüchern und Urkunden von San Gimignano. Rec. *Hartwig* (HZ. 88, 1902): nadmíru pilná a svědomitá publikace s obsáhlým rejstříkem, kteráž obohacuje i naši znalost říš. dějin a všeobecných kulturních dějin středověkých.

G. v. Below, Zur Geschichte der Handelsbeziehungen zwischen Südwestdeutschland und Italien (HZ. 89, 1902): zevrubný kritický rozbor spisu Aloya

Schulteho: »Geschichte des mittelalterlichen Handels und Verkehrs zwischen Westdeutschland und Italien mit Ausschluss von Venedig.« vyd. Badenskou hist. komissí; předmětem není jen obchod v užš. smyslu, ale i dopravnictví, obch. silnice a řemeslné činnosti; jsou to mezerovité, za to jinak tím zevrubnější dějiny městských živností jihozáp. Německa a jeho vztahu k Itálii; kniha živě psaná, v kritickém spracování obdivuhodná, ale ve formě leckde nedostatečná, též některé stati málo promyšleny, jako kapitola: Schweiz als Passstaat. — *W. Stein*, Beiträge zur Gesch. der deutschen Hanse bis um die Mitte des 15. Jahrh. *Rec. G. v. Below* (HZ. 90, 1902): skutečný, vše podstatné obsahující nárys těchto dějin, který se vyznačuje netoliko spolehlivostí materiálu, nýbrž i hloubkou spracování. — *W. Naudé*, Die merkantil. Wirthschaftspolitik Friedrich Wilhelms I. und der Küstriner Kammerdirektor Hille (HZ. 90/1, 1902): líčí působnost Hilleho, jenž dle spisovatele při obchodně hospodářských reformách krále Bedřicha Viléma I. pruského stál k němu v podobném poměru, jako Walter Raleigh ku Cromwellovi. — *Wutke Konrad*, Die Bergregalität des Fürstbischofs von Breslau in dem Fürstenthum Neisse-Grotkau unter der preuss. Herrschaft (ZBR. 43, 1902); doplnění práce téhož spisovatele v ZVGAS. (Sbor. II., 367); líčí se tu spor o to, zdali biskupu Vratislavskému jako knížeti Nisskému přísluší horní regál v obvodu tohoto knížectví; ve sporu započatém r. 1795 biskup opíral svá práva o někdejší souverainitu piastovských knížat slezských, kdežto pruské úřady zeměpanské odpíraly, takže biskup jak se zdá koncem r. 1800, kdy akta sporu končí, vida bezvyslednost svého úsilí, práv regálu horního v Nissku se vzdal. — *H. Kaiser*, König Sigmunds Einkünfte aus dem Zehnten des Bistums Strassburg (ZGOR., N. F. 17, 1902): pokračování z předešlého ročníku. — *E. Heydenreich*, Eine ungedruckte Urkunde des Münzmeisters Nicolaus Monhaupt (NASGA. 23, 1902); kvitance téhož z 1357 na peníze, jež mu z rozkazu císaře Karla IV. městskou radou v Mühlhúzech byly vyplaceny.

H. Leo, Untersuchungen zur Besiedelungs- und Wirthschaftsgesch. des Thüring. Osterlandes in der Zeit des früheren Mittelalters. *Rec. R. Kötzschke* (NASGAK. 23, 1902). — *R. Hesse*, Entwicklung der agrarrechtlichen Verhältnisse im Stifte, späteren Herzogthum Verden. *Rec. J. Pistor* (MHL. 30, 1902). — *Caro*, Zur Agrargeschichte der Nordostschweiz und angrenzender Theile vom 10. bis zum 13. Jahrh. (JNÖS., III. Folge, 23, 1902); zevrubná recense spisu Kurta Breysiga, Kulturgeschichte der Neuzeit. — *A. Götze*, Die zwölf Artikel der Bauern (HVJS. 5, 1902): kritické vydání 12 článků selských při selské revoluci jihoněmecké r. 1525, vzniklých dle vydavatele v Hor. Švábsku asi v Meiningen. — *Th. Knapp*, Der Bauer im heut. Württemberg nach seinen Rechtsverhältnissen vom 16. bis ins 19. Jahrh. *Rec. Th. Ludwig* (HZ. 89, 1902). — *W. Naudé*, Stadelmanns Publikation über die Thätigkeit der preuss. Könige für die Landeskultur (FPBG. 15, 1902); publikace hosp. rady Dra Rud. Stadelmanna, týkající se králů Bedř. Viléma I., Bedř. II., Bedř. Viléma II. a Bedř. Vil. III., vyšlá ve 4 sv. »Publikationen aus den preussischen Staatsarchiven«, i s komentáři k tomu, jest úplně nepodařená a bezcenná. — *J. Eckerlin*, Die Fürsorge der Hohenzollern für die Landwirthschaft in den 18. Jahrh., Gymn. in Halberstadt 1900–01. *Rec.*

F. Hirsch (MHL. 30, 1902). — *H. Fechner*, Friedrichs des Grossen und seiner beiden Nachfolger Garnhandelspolitik in Schlesien 1741—1806, II. (ZVGAS. 36, 1902), pokračování z předešlého ročníku ukazuje, jak Bedřich Vilém II. hlavně racionální organizací správy celní, ale též různými akty správy národohospodářské podporoval vývoj lnářství ve Slezsku, při čem dobře míněná, avšak někdy příliš krutá opatření svého strýce hleděl poněkud zmírniti.

H. Böhmer, Kirche und Staat in England und in der Normandie im 11. und 12. Jahrh. Rec. *E. Loening* (HZ. 88): cenné dílo. — *Gustav Bossert*, Beiträge zur badisch-pfälzischen Reformationsgeschichte (ZGO. NF. 17, 1902). — *M. Döberl*, Der Ursprung der Amortisationsgesetzgebung in Bayern (FGB. X. 1902), líčí se první počátky zejména ve stol. 17. a 18. — *L. Keller*, Der grosse Kurfürst und die Begründung des modernen Toleranzstaates. Rec. *F. Hirsch* (MHL. 30, 1902).

K. Bornhak, Geschichte der preuss. Universitätsverwaltung bis 1810. Rec. *G. Kaufmann* (HZ. 88, 1902): dílo celkem povrchní, jednající o všech možných stránkách univ. života, aniž správa sama, zejména podíl státu na ní, mnoho do popředí vystupuje; též mnohá jednotlivá udání nejsou správná. — Veröffentlichungen zur Gesch. d. gelehrten Schulwesens im Albertin. Sachsen, herausg. im Auftrag des sächs. Gymnasiallehrervereins, 1. Theil. Rec. *G. Müller* (NASGAK. 23, 1902).

Právo občanské.

Přehled časopisů za r. 1903.

Právnick: Č. 3. (v hovorně) *Dvořák*: Jak dlužno přikázati pohledávku knihovně zjištěnou, které byla postoupena přednost před několika pohledávkami současně vloženými. Č. 7. *Jelínek*: Vliv příklepu v exekuční dražbě nemovitosti na věcná práva soukromá. Č. 13. *Hora*: Kvittance a její náklady v řízení exekučním. Č. 14. *Stupecký*: Může-li se v stanovách společenstva platně ustanoviti, že ztráta vlastním jměním nehrazená, rozvrhne se na jednotlivé členy. Č. 15.—17. *Flieder*: O obnovení a upravení hranic za platnosti nových zákonů processních. Č. 18. *Matyáš*: Příspěvek k otázce, jak naložiti jest s úroky kapitálu při rozečtení nejvyššího podání. Č. 19. *Chmeliček*: K otázce dozoru na vychování nezletilců. Č. 22. (v hovorně) *Nečas*: Několik slov o exekuci na služné nebo na příjmy z poměru pracovního nebo služebního proti dlužníkům v soukromé službě stojícím k vymození t. zv. privilegovaných pohledávek a zvláště vyživného. Č. 23. *Bílý*: Příspěvky k zákonu o společenstvech ze dne 9. dubna 1873 č. 70. ř. z. Č. 24. *Stupecký*: Ještě několik slov k otázce, může-li se v stanovách společenstva ustanoviti, že ztráta vlastním jměním jeho neuhrazená rozvrhne se na jednotlivé členy.

Právnické rozhledy, ročník 4.: *Kasanda*: Vliv kolise zájmů na platnost právního jednání. *Pospíšil*: Pokud chráněn jest autor díla literárního zák. ze dne 26. prosince r. 1895 č. 197 ř. z. proti zdramatisování díla svého. *Chour*: Zákonné právo zástavní a výsadné pořadí přímých daní s přírážkami